

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/199291,TEKST-AUDIO-Ocalila-dwustu-Zydow-9-odc-filmowego-cykladl-PN-Nie-tylko-Ulmowie-dos.html>
17.05.2024, 18:44

[TEKST + AUDIO] „Ocaliła dwustu Żydów” - 9. odc. filmowego cyklu IPN „Nie tylko Ulmowie” dostępny na kanale IPNtv

Data publikacji 22.03.2024

W przededniu Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką prezentujemy kolejny odcinek cyklu „Nie tylko Ulmowie”. Film „Ocaliła dwustu Żydów” przedstawia historię bohaterskiej Zofii Klemens, która od wiosny 1943 r. do lutego 1944 r. ukrywała w sumie 200 Żydów.

Ocaliła dwustu Żydów

She Saved Two Hundred Jews

Źródła do narracji oraz publikację dotyczącą Zofii Klemens przygotowały Monika Taras, Aleksandra Namysło w wydawnictwie IPN: *Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, t. I, red. M. Grądzka-Rejak, A. Namysło, Warszawa 2019, s. 182.*

„**Ocaliła dwustu Żydów**” to tytuł kolejnego odcinka miniatur filmowych IPN z cyklu „Nie tylko Ulmowie”. Film opowiada o Zofii Klemens, która zaryzykowała życie, by ratować swoich żydowskich współobywateli. Początkowo zaopiekowała się Szmuelem Ronem (Edek Rozencwajg), który wcześniej ukrywał się w schronie pod kuchnią górniczej rodziny Kobyłców. Znalazłszy schronienie u Zofii Klemens Szmuel zatroszczył się o innych uciekinierów, których systematycznie sprowadzał do jej mieszkania. Kolejne grupy Żydów były następnie nielegalnie przeprowadzane przez Pawła Jaworskiego przez granicę na Słowację. W jednej z takich wypraw Paweł Jaworski został zastrzelony przez Niemców.

„Ludzie ci ukryli się u mnie, odpoczęli, zjedli, przenocowali, a na drugi dzień wieczorem Edek wyprowadził ich. Wywiózł ich do Bielska. Po pewnym czasie Edek przyprowadził do mnie kilka osób (zawsze Żydów) i znów ich wywiózł do Bielska. Czasami było u mnie jednocześnie i po 30 osób. Trwało tak od wiosny 1943 r. do lutego 1944 r. w tym czasie przewinęło się przez moje mieszkanie ok. 200 osób”.

- wspominała po latach Zofia Klemens.

Warto przytoczyć również słowa Szewacha Weissa, ambasadora Izraela w Polsce w latach 2001-2003:

„Na początku ukrywaliśmy się w domu Państwa Góralów, a potem w domu Państwa Potężnych. To byli nasi polscy sąsiedzi z Borysławia. Potem przeszliśmy do kryjówki, do podwójnej ściany, którą mój tatuś dobrze przygotował w naszym domu. Byliśmy tam przez siedem/osim miesięcy. Poprosiliśmy panią Lasotową (Ukrainkę, koleżankę mojej mamusi), aby przeniosła się do naszego domu, bez jej pomocy nie moglibyśmy przeżyć. Potem Niemcy nauczyli się, że takie podwójne ściany kryją Żydów. Musieliśmy się przenieść w inne miejsce. Była to piwnica sąsiedniego domu. To była ochronka dla dzieci, którą przed wojną zbudował mój dziadzio Icek. 21 miesięcy żyliśmy w piwnicy. Jedzenie przynosili nam Góralowie i Potężni. Pani Lasotowa prowadziła sklep i zaopatrywała nas w żywność, papierosy i benzynę do kuchenki polowej. Cała moja rodzina uratowała się. To wszystko byłoby niemożliwe, gdyby nie Sprawiedliwi. Rodzina Potężnych, Górali i Pani Lasotowa z panem Romanem Szczepaniukiem. Kochani wspaniali ludzie. To są moi bohaterowie. Zawsze w moim sercu”.

Większość bohaterów II wojny światowej, którzy ryzykowali własne życie, by chronić życie innych, nigdy nie będzie upamiętniona, czy nawet znana. To także ich chcemy uhonorować filmem o Zofii Klemens oraz całym cyklem miniatur filmowych „Nie tylko Ulmowie”.

W przyszłym tygodniu zaprezentujemy film o rodzinie Strutyńskich z Drohobycza - „Matka czwórki dzieci”.

Kolejny odcinki prezentowane będą do końca maja w każdy piątek o godzinie 10.00.

***

Instytut Pamięci Narodowej cyklem filmowym „Nie tylko Ulmowie” oddaje hołd ofiarom Zagłady i Polakom, którzy stracili życie, by chronić swoich żydowskich współobywateli w okresie zbrodniczej okupacji niemieckiej na ziemiach polskich. Dobitnym przykładem tego okrucieństwa była zbrodnia dokonana przez Niemców na dziewięcioosobowej Rodzinie Ulmów oraz na ośmiu członkach rodzin Goldmanów, Grünfeldów i Didnerów. 24 marca br.

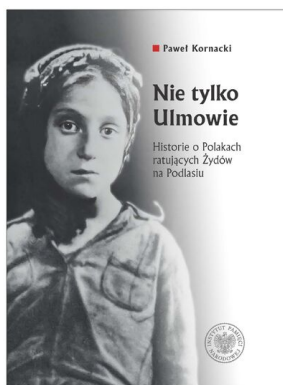
przypada 80 rocznica tej niemieckiej zbrodni.

Naukowcy oceniają, że Niemcy w czasie II wojnie światowej zamordowali za pomoc Żydom około tysiąca Polaków. Dzięki heroicznej działalności wielu mieszkańców Polski udało się uratować kilkadziesiąt tysięcy polskich obywateli pochodzenia żydowskiego.

***

Zachęcamy także do zapoznania się z najnowszą pozycją książkową poruszającą zagadnienie pomocy Żydom na ziemiach polskich.

Pomoc okazywana Żydom na ziemiach polskich opisana została w wielu publikacjach, choć Podlasie pozostaje poza głównym nurtem badań. Lukę tę stara się częściowo wypełnić książka „[Nie tylko Ulmowie. Historie o Polakach ratujących Żydów na Podlasiu](#)”. Czytelnik odnajdzie tu kilkanaście ciekawych opowieści o Polakach ratujących Żydów na Podlasiu. Są to jednocześnie historie tych, którzy desperacko chcieli przetrwać koszmar wojny. Niektóre z nich funkcjonują w obiegu naukowym, jednak większość jest zupełnie nieznaną. Szczególną uwagę Czytelnika autor zwraca na losy żydowskich dzieci.

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy – Dyrektor Biura:

dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[Dziewiąty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ocaliła dwustu Żydów”. \(ENG\) \(mp3, 10.17 MB\) 22.03.2024 09:05](#)

[Dziewiąty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ocaliła dwustu Żydów”. \(ENG\) \(wav, 44.86 MB\) 22.03.2024 09:05](#)

[dr Aleksandra Namysło \(OBBH Katowice\) - dziewiąty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ocaliła dwustu Żydów”. \(PL\) \(mp3, 9.25 MB\) 22.03.2024 09:05](#)

[dr Aleksandra Namysło \(OBBH Katowice\) - dziewiąty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ocaliła dwustu Żydów”. \(PL\) \(wav, 82.45 MB\) 22.03.2024 09:05](#)